

Ekspertu sarunas

Latvijas krājaizdevu sabiedrības.
Cik liels ir to attīstības potenciāls?

18. martā plkst. 14.00–16.00

**MAKRO
EKONOMIKA**
LATVIJAS BANKA

Programma

14.00 | Prezentācija "Krājaizdevu sabiedrību sektora neizmantotais potenciāls un attīstības iespējas"

Nora Dambure

Latvijas Bankas Kredītiestāžu uzraudzības pārvaldes vadītāja

14.15 | Diskusija "Latvijas krājaizdevu sabiedrības. Cik liels ir to attīstības potenciāls?"

16.00 | Sarunas pie kafijas

Diskusijas dalībnieki

- **Nora Dambure**
Latvijas Bankas Kredītiestāžu uzraudzības pārvaldes vadītāja
- **Līga Kļaviņa**
Finanšu ministrijas valsts sekretāra vietniece
- **Olga Kazačkova**
"Latvijas arodbiedrību krājaizdevu sabiedrības" valdes priekšsēdētāja
- **Jānis Rozenbergs**
Cēsu novada domes priekšsēdētājs
- **Jānis Krēvics**
Sarunas moderators, žurnālists

Ekspertu sarunas

Latvijas krājaizdevu sabiedrības.

Cik liels ir to attīstības potenciāls?

Nora Dambure

Latvijas Bankas

Kredītiestāžu uzraudzības pārvaldes vadītāja

18.03.2025.

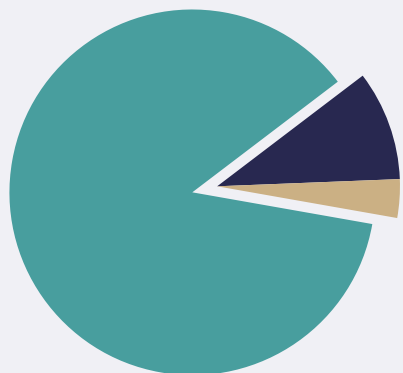
2024-09

Latvijas krājaizdevu sabiedrību darbība

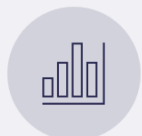
Aktīvi

Kredīti
86.9 %

Prasības pret MFI
9.7 %

Citi aktīvi
3.4%

Kopējais aktīvu apmērs **€ 29.4** milj.

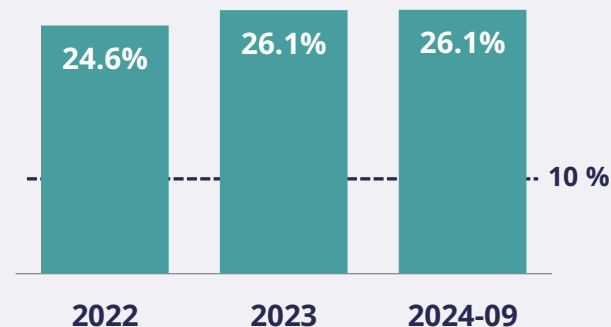

Kopējais noguldījumu apmērs **€ 19.8** milj.

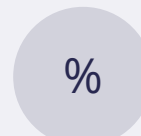

Kapitāla prasību izpilde

Minimālā kapitāla
pietiekamības
prasība = 10 %

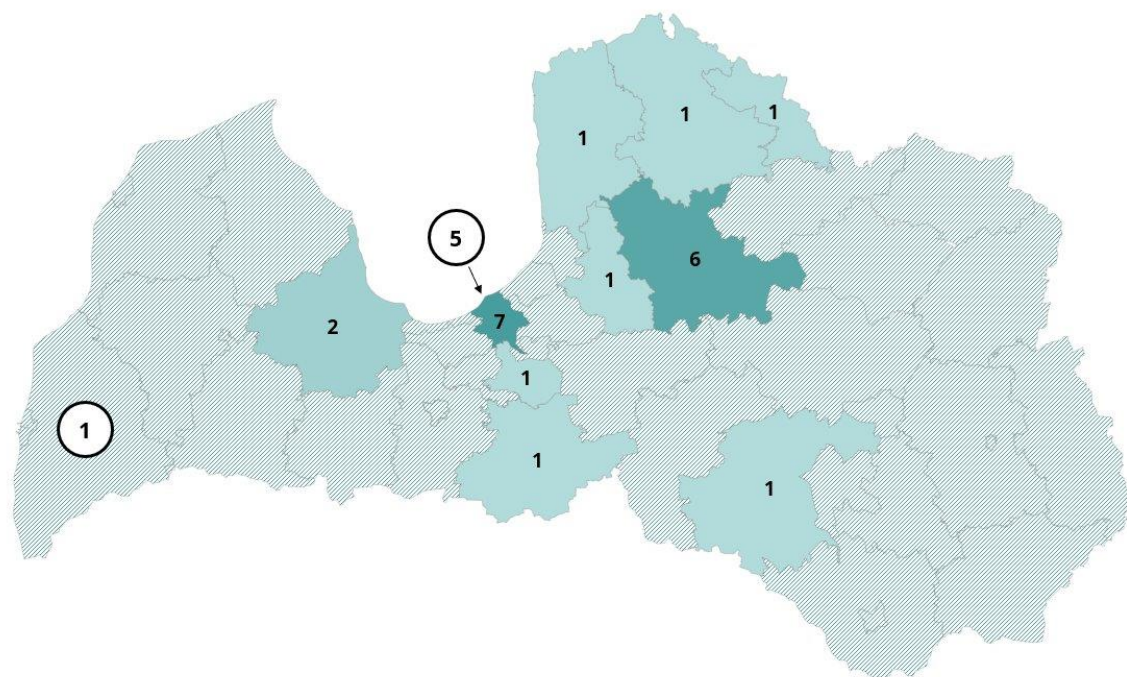
Kopējā peļņa (9 mēn. 2024) **€ 338** tūkst.

KKS un banku vidējās procentu likmes

Terminnoguldījumi (līdz 1 gadam)	KKS ~ 3.9 %	/ bankas ~ 3.57 %
Krājkonti	KKS ~ 1.5 %	/ bankas ~ 2.46 %
Hipotekārie kredīti	KKS ~ 6.02 %	/ bankas ~ 5.79 %
Patēriņa kredīti	KKS ~ 9.84 %	/ bankas ~ 11.62 %

KKS finanšu pakalpojumu pieejamība Latvijas reģionos

Latvijā ir 23 KKS

- Teritoriālais princips*
- Interesu vai nodarbinātības princips*
- Pakalpojumi pieejami

Līdzība
kredītiestāžu
pamatpakalpojumiem

Alternatīva
nebanku kreditētāju
pakalpojumiem
reģionos

Finansēšanas avots ir
vietējais kapitāls ar
iespēju augt

KKS kredītportfelis un aizdevumu iespējas

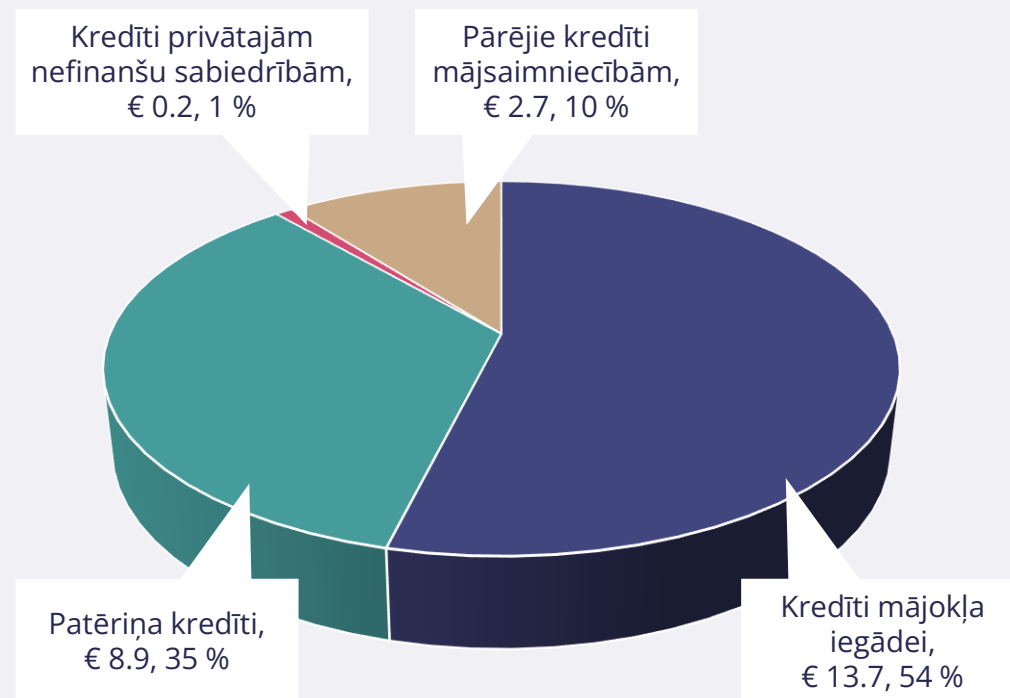
KKS izsniedz aizdevumus **tikai saviem biedriem:**

- **fiziskajām personām;**
- **ierobežotam juridisko personu lokam,** ja to īpašnieki ir KKS biedri:
 - individuāliem komersantiem;
 - individuāliem (ģimenes) uzņēmumiem;
 - zemnieku vai zvejnieku saimniecībām.

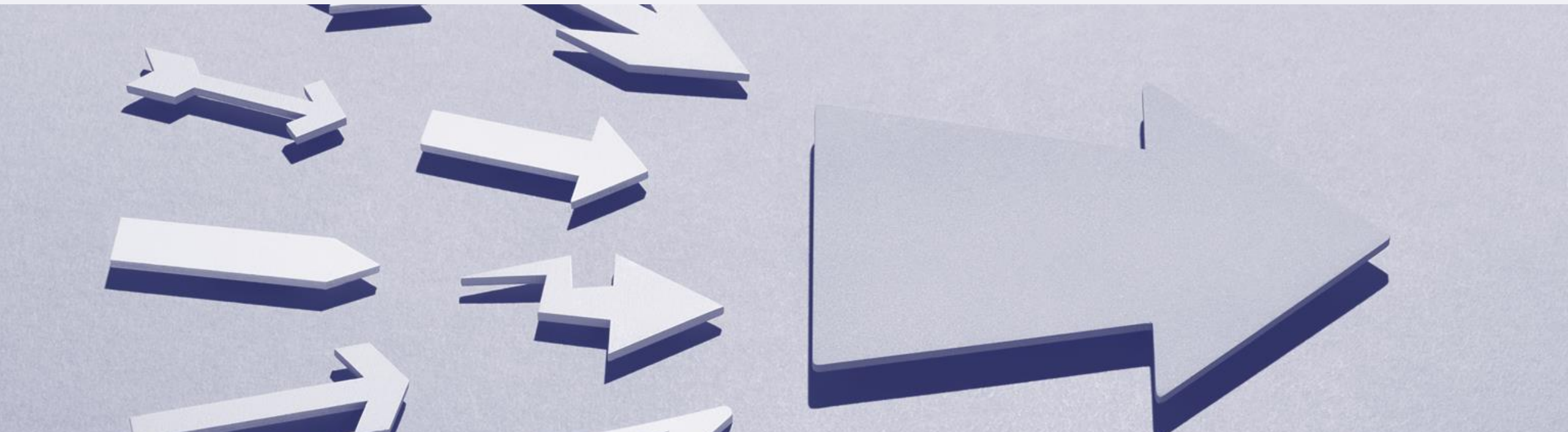
Juridisko personu loku kreditē **15 % KKS**

Kopējais kredītportfelis € 25.5 milj.

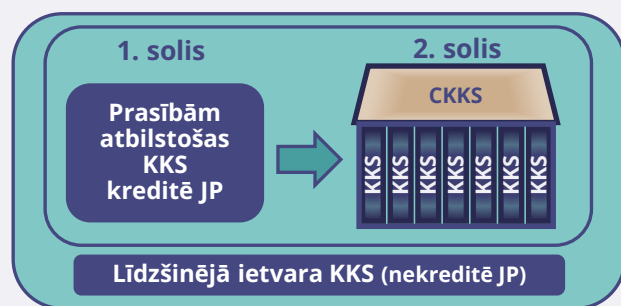

Krājaizdevu sabiedrību sektora attīstības scenāriji

● Pakāpeniska attīstība

- 1. solis – Juridisko personu (JP) kreditēšana un atbilstoša prasību paaugstināšana
- 2. solis – Centrālās KKS (CKKS) veidošana. CKKS jāsaņem licence bankas darbībai
- Individuālām KKS saglabāta iespēja strādāt līdzšinējā ietvarā

● Ieguvumi / Riski

- Nozarei draudzīga pakāpeniska pieeja sektora konsolidācijai, izaugsmei un attīstībai
- Pakalpojumu klāsta palielināšanās
- CKKS administratīvais slogs un izmaksas lielākas (kā bankai), bet CKKS ietvarā esošajām KKS – atvieglojums
- Pēc 1.soļa nozarei var mazināties motivācija veidot CKKS
- Finansējums CKKS izveidei
- Izaicinājums – atbilstība jaunajām prasībām

● Attīstība vienā solī

- CKKS veidošana. CKKS jāsaņem licence bankas darbībai
- Vienīgi KKS, kuras strādā CKKS ietvarā, ļauts kreditēt juridiskās personas
- Individuālām KKS saglabāta iespēja strādāt līdzšinējā ietvarā (t.sk. ārpakalpojumi no CKKS)

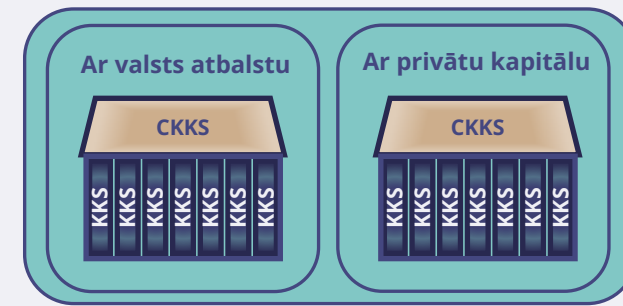

● Ieguvumi / Riski

- Viens risinājums sektora jaudas stiprināšanai, konsolidācijai un attīstībai
- KKS riski mazāki, stabilitāte lielāka
- Pakalpojumu paplašināšana – motivācija nozarei
- CKKS ietvars nodrošinātu kapacitāti JP kreditēšanai
- CKKS administratīvais slogs un izmaksas lielākas (kā bankai), bet CKKS ietvarā esošajām KKS – atvieglojums
- Finansējums CKKS izveidei
- Izaicinājums – atbilstība jaunajām prasībām

● Reforma kā krīzes situācijas risinājums

- CKKS veidošana ar valsts atbalstu (krīzes risinājums uz laiku). CKKS ar licenci bankas darbībai
- Piespiedu mehānisms – KKS pievienošanās CKKS (ar valsts atbalstu) vai pašu dibinātai CKKS

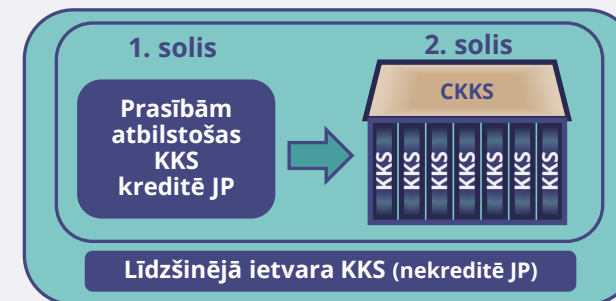
● Izaicinājumi

- Nepieciešams stiprs pamatojums valsts atbalsta iedarbināšanai
- Spēja atmaksāt valsts atbalstu
- Piespiedu mehānisms – iespējama KKS sektora neapmierinātība

Vēlamais scenārijs – pakāpeniski virzīta attīstība

Pakāpeniska attīstība

- 1. solis – Juridisko personu (JP) kredītēšana un atbilstoša prasību paaugstināšana
- 2. solis – Centrālās KKS (CKKS) veidošana. CKKS jāsaņem licence bankas darbībai
- Individuālām KKS saglabāta iespēja strādāt līdzšinējā ietvarā

Ieguvumi / Riski

- Nozarei draudzīga pakāpeniska pieeja sektora konsolidācijai, izaugsmei un attīstībai
- Pakalpojumu klāsta palielināšanās
- CKKS administratīvais slogs un izmaksas lielākas (kā bankai), bet CKKS ietvarā esošajām KKS – atvieglojums
- Pēc 1. soļa nozarei var mazināties motivācija veidot CKKS
- Finansējums CKKS izveidei
- Izaicinājums – atbilstība jaunajām prasībām

Pakāpeniska attīstība: divos soļos

1. solis

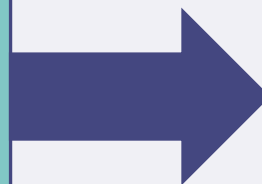
Paplašina juridisku personu
kreditēšanu

2. solis

- ❖ KKS jānodrošina **atbilstība papildu/stingrākām regulējošām prasībām**
- ❖ Jāvērza **grozījumi regulējumā**:
 - **KKS likumā**
 - **KKS noteikumos**

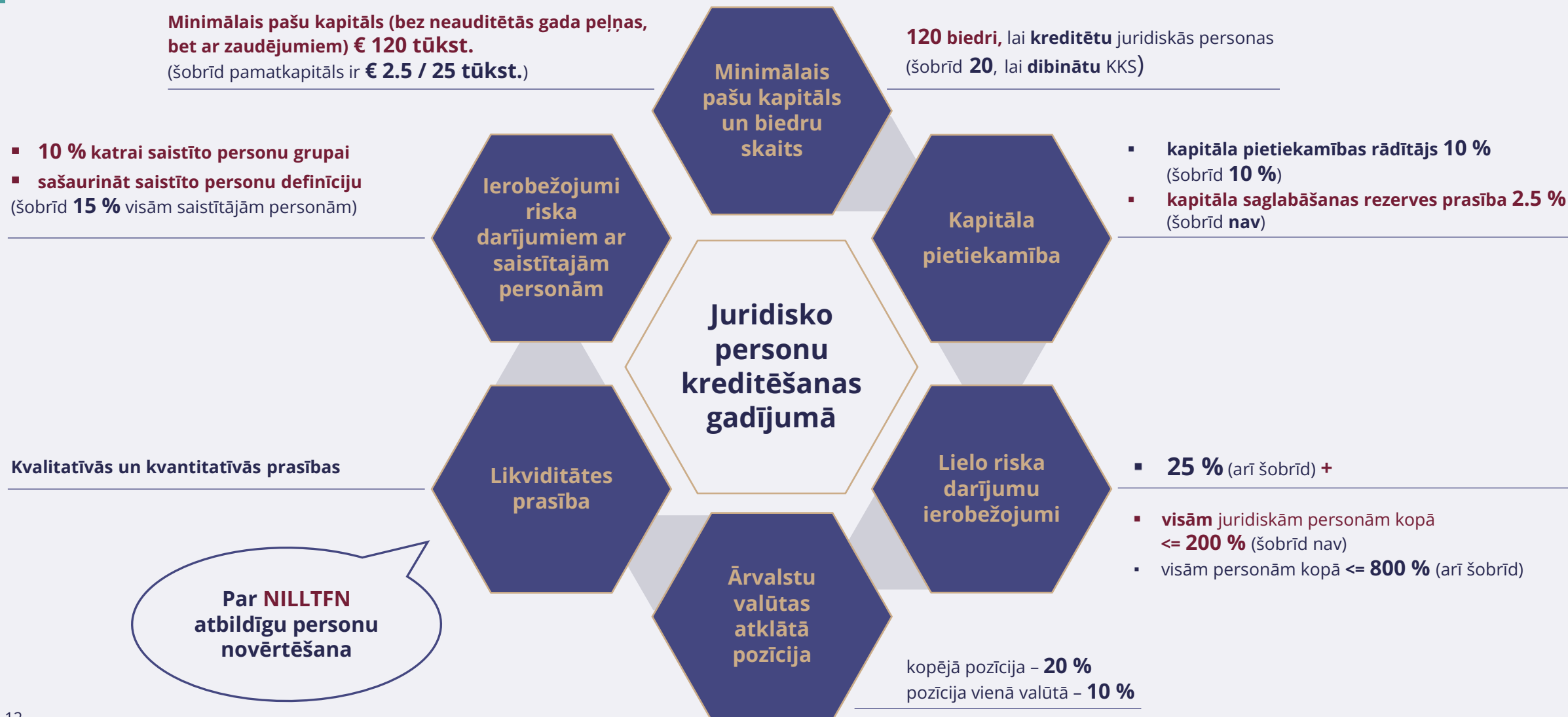

- ❖ **Sektors attīstās** un nākotnē **var izveidot banku** (ar CKKS funkcijām)
- ❖ **Jāizstrādā likums CKKS** un ar to saistītie grozījumi citos normatīvajos aktos

Pakāpeniskās attīstības 1. solis

Juridisko personu kreditēšana un atbilstošu/stingrāku prasību noteikšana

Juridisko personu kreditēšanas teorētiskais modelis

Juridisko personu kreditēšanas ieguvumi un riski

Ieguvumi

- KKS sektors paplašina pakalpojumu klāstu (JP kreditēšana).
- Visas KKS **palielina kapitālu**, tās kuras paplašina pakalpojumu klāstu – būtiski palielina.
- **Lauku teritorijās attīstās mazais/vidējais business.**
- **Sektora attīstības vēlmju īstenošana.**

Riski

- Izaicinājums nodrošināt **atbilstošu risku pārvaldīšanu, kas saistīti ar JP kreditēšanu.**
- Iespējams, KKS sektors turpina lēni sašaurināties.
- **Mazās KKS**, kas veic sociālo funkciju, iespējams, **pamet tirgu.**

Pakāpeniskās attīstības 2. solis

Bankas veidošana ar CKKS funkcijām

Bankas veidošana ar CKKS funkcijām: Pakāpeniskās attīstības scenārija 2. solis

CKKS ir banka, un tai būtu saistošs banku regulējums:

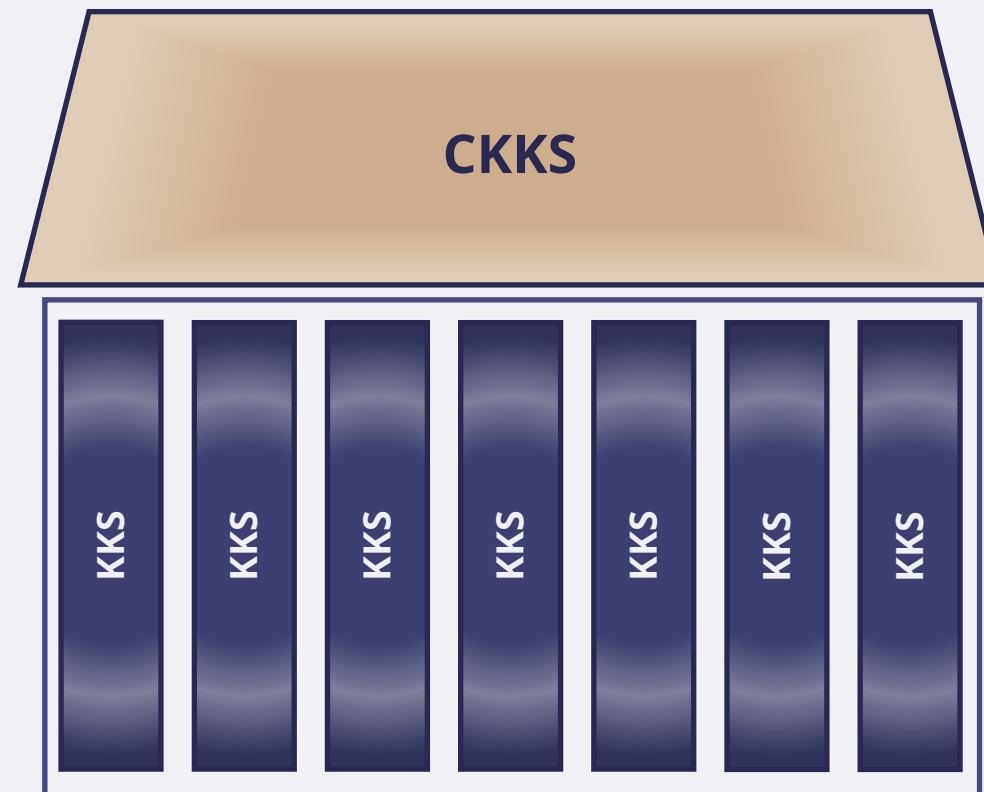
- pārvaldības sistēmas izveidei
- kapitāla un likviditātes prasības
- uzraudzības pārskatu sagatavošana

Licenci bankas darbībai izsniedz Eiropas Centrālā Banka

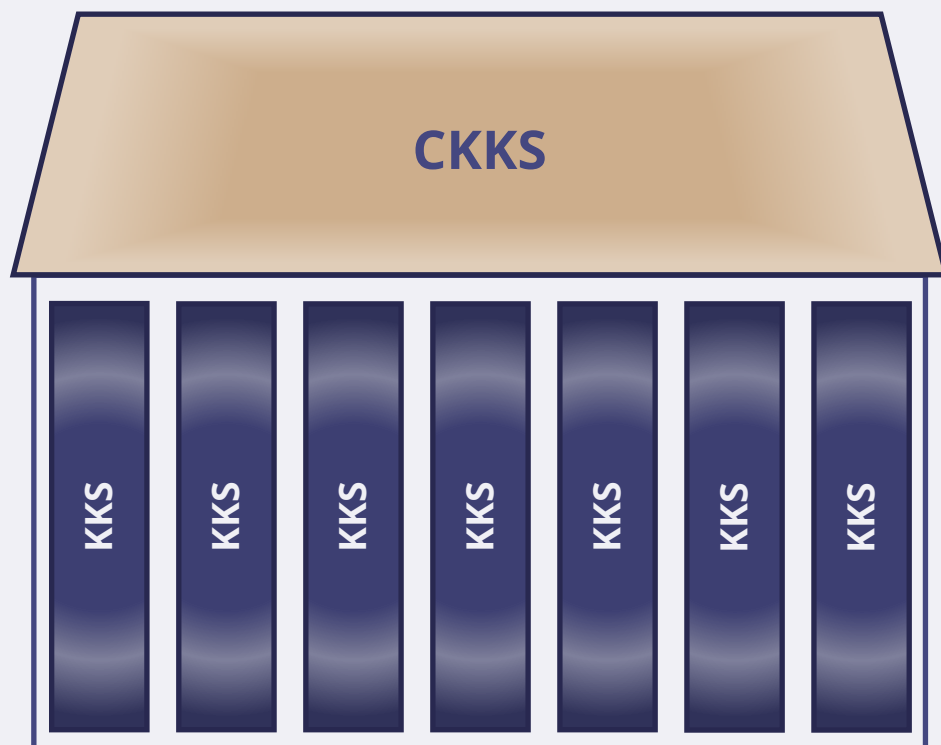

Nepieciešams izstrādāt CKKS jaunu regulējumu

CKKS dibināšana

CKKS mērķis ir panākt KKS sektora sakārtošanos, stabilitāti un attīstību

CKKS dibinātāji, piemēram:

- KKS
- pašvaldības (*de minimis* nosacījumi)
- asociētais ieguldītājs

Asociētais ieguldītājs ir fiziska vai juridiska persona (kas nav KKS un pašvaldība), kuram var izvirzīt nosacījumus (piemēram, rezidences valsts, min. ieguldījuma apjoms/ koncentrācija)

CKKS potenciālie dibināšanas nosacījumi, piemēram:

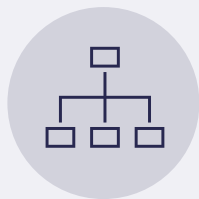
- min. KKS skaits
- min. aktīvu apjoms
- aktīvu koncentrācijas limits (piem., lielākās KKS aktīviem)

CKKS paju vai citu kapitāla instrumentu* iegādes nosacījumi

*Potenciāli – pajas, ja tiek rasts risinājums Kooperatīvo sabiedrību likuma normai, kas nosaka "Kopsapulcē katram sabiedrības biedram neatkarīgi no tam piederošo paju skaita ir viena balss."

CKKS: iespējamā struktūra, funkcijas un tiesības

Struktūra

- CKKS biedru (KKS) kopsapulce/ akcionāru pilnsapulce
- padome
- valde
- administratīvie vadītāji:
 - izpilddirektors
 - kredītkomiteja
 - galvenais grāmatvedis
 - Riska komiteja
- iekšējais audits

Funkcijas

- sniegt **finanšu pakalpojumus**
- pārvaldīt **stabilizācijas fondu** (piem., KKS maksāspējas atjaunošana)
- sniegt KKS likviditātes atbalstu
- kontrolēt un pārraudzīt KKS
- ieviest un aktualizēt **standartizētas riska pārvaldības sistēmas** un **novērtēšanas standartus**
- organizēt **apmācības**

Tiesības

- pieprasīt **nepieciešamo informāciju** no KKS
- **noteikt papildu prasības** iekšējai kontrolei un risku pārvaldībai
- ja konstatē pārkāpumus vai trūkumus, **dot norādījumus** tos novērst
- iekšējā audita un atbilstības nodrošināšanas funkciju nodošana **ārpakalpojumā**

CKKS ieguvumi un riski

Ieguvumi

- **Centralizēta pārvaldība** (īsteno efektīvu un stabilu KKS darbību un tās kontroli)
- **Standartizēta riska pārvaldības sistēma**
- **CKKS stingrāks regulējums** un **pārvaldība** (prasības kā bankām)
- **KKS interešu pārstāvība**
- **Inovāciju un jaunu tehnoloģiju ieviešana un pielietošana**
- **Dažādu pakalpojumu sniegšana KKS:**
 - grāmatvedība
 - IT jomā
 - juridiskās konsultācijas
 - personāla vadības konsultācijas
 - specializētas darbinieku apmācības

Riski

- **Finansējums CKKS izveidošanai** (potenciāli pašvaldību iesaiste), bet jāvērtē konkurences neitralitātes ietvars
- Nepieciešams izstrādāt CKKS jaunu regulējumu (jāparedz laiks)
- **KKS neliela motivācija apvienoties**, iespējama negatīva rezonanse no biedru puses (~15 tūkst. biedru, vairums lauku teritorijās)

Pašvaldību loma KKS sektora attīstībā

NEPIECIEŠAMĀIS ATBALSTS

leguldījums (*de minimis* nosacījumi):

- individuālu KKS kapitālā un/vai
- CKKS kapitālā

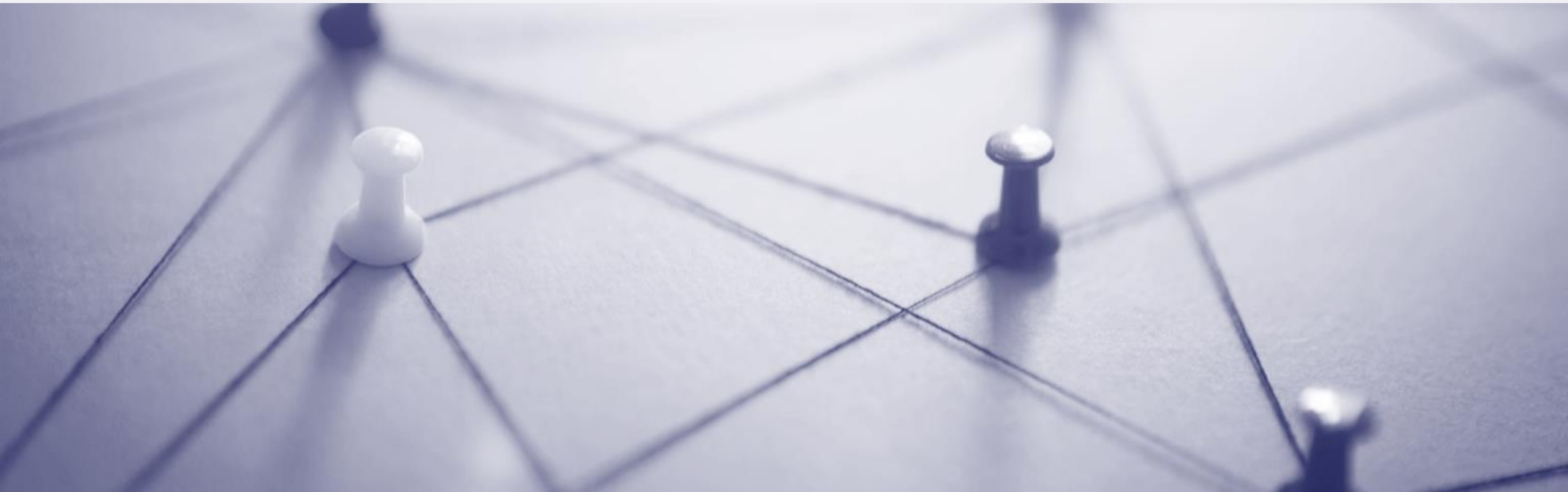
Aktīva iesaiste CKKS izveidē:

- padome, valde, komitejas, iekšējais audits u.c.
- pārvaldības ietvara nodrošināšana (politikas, procedūras, instrukcijas u.c.)

IEGUVUMI

- **Reģionu attīstība**
- **Konkurences veicināšana**
- **Finanšu pakalpojumu pieejamības uzlabošana** – paplašina pakalpojumu klāstu (juridisko personu kreditēšana)

Turpmākie soļi

Turpmākie soļi

1.

Darbs ar KKS likuma grozījumu priekšlikumiem un to tālāka virzība – Saeimas un Finanšu ministrijas kompetencē

- **"Juridisko personu kreditēšana"** ir izvēlēts kā turpmākais KKS sektora attīstības virziens (pēc diskusijas ar KKS nozari 2023./2024. gadā), tāpēc Latvijas Banka izstrādāja priekšlikumus grozījumiem KKS likumā, iesniedza tos Finanšu ministrijai 2024. gada maija sākumā

2.

Turpināt darbu pie priekšlikumiem Kredītiestāžu likuma grozījumiem

3.

CKKS izveidošanai būs jāsagatavo priekšlikumi CKKS jaunajam likumam un Krājaizdevu sabiedrību likuma grozījumiem

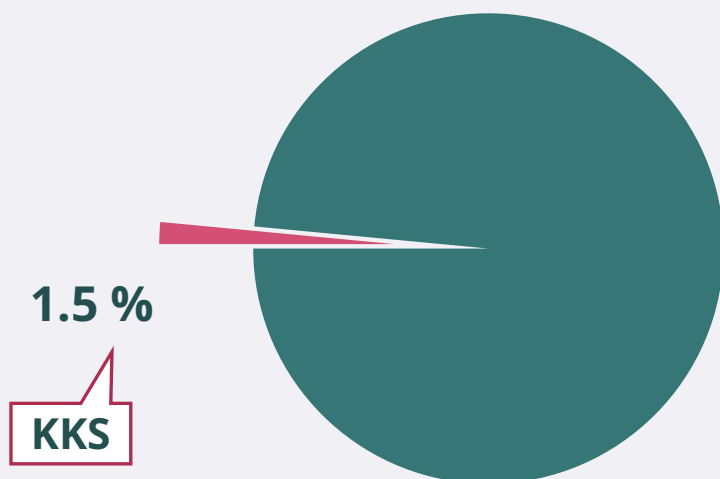
- T. sk. nepieciešams risinājums Kooperatīvo sabiedrību likuma normai, kas nosaka "Kopsapulcē katram sabiedrības biedram neatkarīgi no tam piederošo paju skaita ir viena balss"
- Būtiska loma KKS nozares iesaistei un ieguldījumam

Lietuvas pieredze

Reforma 2018. gadā bija nepieciešama, lai stabilizētu situāciju, jo KKS sektoram bija ļoti lieli zaudējumi. Tika piesaistīts valsts kapitāls.

Krājaizdevu sabiedrību īpatsvars veido 1.5 % no Lietuvas finanšu sektora

- Risinājums – CKKS dibināšana, visām KKS obligāta dalība kādā no CKKS
- KKS tika dota iespēja pārveidoties par specializētām bankām
- **Pašlaik Lietuvas KKS sektoru veido 2 CKKS:**
 - Lietuvas Centrālā krājaizdevu sabiedrība: apvieno 45 krājaizdevu sabiedrības
 - Apvienotā Centrālā krājaizdevu sabiedrība: apvieno 14 krājaizdevu sabiedrības

Galvenās sistēmiskās izmaiņas:

- Savstarpējās garantijas sistēma
- Stabilizācijas fonds
- Stabilizācijas fonda regulējums
- Iemaksas stabilizācijas fondā

CKKS funkcijas:

- Centralizēts kompetenču centrs
- Likviditātes un maksātspējas pārvaldība
- Uzraudzības funkcija

KKS licence:

- 150 fizisko personu biedri
- minimālais kapitāls – 350 000 EUR (vai 150 000 EUR ierobežota apjoma pakalpojumiem).

CKKS:

- 5 KKS ar kopējiem aktīviem vismaz 50 milj. EUR
- minimālais kapitāls EUR 1 milj. EUR

Sektora izaugsme un sadarbība:

- Pastāvīga KKS sektora izaugsme
- Uzlabota KKS sadarbība CKKS ietvaros
- KKS finanšu pakalpojumu klāsta paplašināšana
- CKKS nodrošina atbilstības kontroli, iekšējo auditu un risku vadību
- Uzlabota KKS likviditāte
- Sektora rentabilitāte

Stingrāki finanšu un darbības standarti:

- Stingrākas kapitāla un aktīvu kvalitātes prasības
- Pastiprināta risku vadības sistēma ilgtermiņā

Kapitāls un izaugsme:

- Nepieciešams turpināt KKS kapitāla stiprināšanu
- Konkurences spiediens rada izaicinājumus KKS izaugsmei

Pārvaldība un uzraudzība:

- Ierobežota KKS biedru iesaiste CKKS pārvaldībā
- Nepieciešama spēcīgāka CKKS pārvaldība un labāka sadarbība CKKS ietvaros

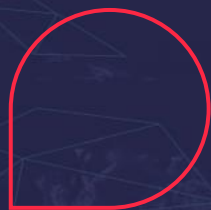
Regulatīvās un grāmatvedības atšķirības:

- Atšķirīgi grāmatvedības standarti KKS un CKKS
- Atšķirīgas kapitāla prasības – CKKS ir pakļautas stingrākam regulējumam nekā KKS
- Kaut arī individuālās KKS ievēro regulatīvās prasības, CKKS bieži vien ir grūtāk tās izpildīt ierobežoto resursu dēļ

Mūsu valsts, mūsu banka

Latvijas krājaizdevu sabiedrības. Cik liels ir to attīstības potenciāls?

Jautājumiem: slido.com #kks

Ekspertu sarunas

Latvijas krājaizdevu sabiedrības.
Cik liels ir to attīstības potenciāls?

Paldies!

Meklē Latvijas Banku:

